

Dosar nr. 2ra-75/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: O. Cojocaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan)

Î N C H E I E R E

29 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului,
judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Dmitri Stoianov,
reprezentat de avocatul Valeriu Pelin,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia
Mîșegrebova împotriva lui Dmitri Stoianov și Tatianei Kiron cu privire la
declararea nulității testamentului,

împotriva deciziei din 27 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de Dmitri Stoianov și a fost menținută hotărârea din
18 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și încheierii din 04 iunie
2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de recuzare a
completului de judecată,

c o n s t a t ă :

La 26 septembrie 2016 Natalia Mîșegrebova a depus cerere de chemare în
judecată împotriva lui Dmitri Stoianov și Tatianei Kiron cu privire la declararea
nulității testamentului nr. 5-735 din 25 iulie 1994, prin care Maria Stoianov a
testat toată averea sa și anume casa de locuit, situată în mun. xxxxx, str. xxxxx
(în prezent mun. xxxxx, str. xxxxx) lui Dmitri Stoianov, Piotr Stoianov și
Tatianei Kiron în părți egale (f.d. 4-7, vol. I).

În motivarea acțiunii reclamanta Natalia Mîșegrebova a indicat că la xxxxx
a decedat mama sa Stoianova Maria, născută la xxxxx. După decesul mamei sale,
în cadrul examinării cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de ea
împotriva notarului public Natalia Moraru cu privire la contestarea actului
administrativ, notarului public Natalia Moraru a prezentat instanței de judecată
referință unde erau anexate două copii a testamentului nr. 5-735 din 25 iulie
1994, despre existența căruia anterior nu a cunoscut.

Reclamanta a menționat că conform testamentului sus citat, mama sa Maria,
Stoianova a testat toată averea ce-i va aparține până la decesul ei, inclusiv casa

de locuit, situată în mun. xxxxx, str. xxxxx, care în prezent este denumită în str. xxxxx, lui Dmitri Stoianov, Piotr Stoianov și Tatianei Chiron în părți egale.

Reclamanta a punctat că Piotr Stoianov a decedat, respectiv în calitate de pârâți au fost indicați doar Dmitri Stoianov și Tatiana Kiron.

Reclamanta consideră că testamentul nr. 5-735 din 25 iulie 1994 este lovit de nulitate absolută, or acesta a fost întocmit și autentificat cu încălcări ale prevederilor legale și în circumstanțe care pun la îndoială voința reală a mamei sale de a testa toată averea doar lui Dmitri Stoianov, Piotr Stoianov și Tatianei Kiron, în condițiile în care sunt șase frați, adică șase moștenitori legali.

Reclamanta a notat că testamentul a fost încheiat în împrejurări care au dus la vicierea consimțământului mamei sale, deoarece era analfabetă, avea o vârstă înaintată la momentul semnării lui și suferea de mai multe boli, care în mod inevitabil au influențat asupra modului de manifestare a voinței la semnarea testamentului.

Reclamanta a precizat că la semnarea testamentului nr. 5-735 din 25 iulie 1994 nu au fost îndeplinite cumulativ condițiile de valabilitate. De altfel, testamentul a fost întocmit în limba română pe care defuncta Maria Stoianova nu o posedea, nu o vorbea și nici nu o înțelegea, iar în gir nu este mențiunea despre traducerea textului.

Reclamanta a invocat că Maria Stoianova, era analfabetă, nu putea citi și scrie. Așadar, faptul că nu i-a fost tradus sau explicat conținutul testamentului în limba pe care o posedea, denotă că acesta a fost încheiat în împrejurări care au dus la vicierea acordului mamei sale, or ultima era analfabetă, avea o vârstă înaintată și la momentul semnării actului suferea de mai multe boli, care au influențat asupra modului de manifestare a voinței la semnarea testamentului.

Reclamanta a subliniat că prin raportul de expertiză medico-legală nr. 265 din 21 iunie 2013, s-a constatat că Maria Stoianova suferea de boală Alzheimer.

Reclamanta a învederat că raportul menționat a fost efectuat în cadrul cauzei civile nr. 2/6/2013, la cererea de chemare în judecată depusă de ea împotriva lui Dumitru Stoianov și Raisa Stoianov, intervenient accesoriu Moraru Natalia cu privire la nulitatea testamentului din 03 august 2006, iar instanța de judecată i-a dat apreciere prin hotărârea din 24 decembrie 2013, care este în vigoare.

Reclamanta a relevat că prin hotărârea din 24 decembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost constatat că Maria Stoianova suferea de boala xxxxx, care de rând cu alte maladii cronice (cxxxxx, etc.) de care suferea Maria Stoianov au putut influența la discernământul ei.

Reclamanta a relatat că, instanța de judecată în hotărârea din 24 decembrie 2013 s-a concentrat la analiza situației de fapt privind conștientizarea acțiunilor sau consecințelor de către Maria Stoianova la data semnării testamentului din 03 august 2006. Cu toate acestea, la examinarea circumstanțelor privind existența stării de discernământ a testatorului a fost supus examinării și cercetării istoricul stării de sănătate și bolile de care suferea defuncta pe parcursul vieții sale, inclusiv și perioada în care a fost semnat testamentul din 1994.

Reclamanta a invocat că circumstanțele care au fost stabilite de către instanța de judecată în hotărârea din 24 decembrie 2013 sunt relevante și în prezenta speță.

Reclamanta a subliniat că conform raportului de expertiză medico-legală nr. 265 din 21 iunie 2013, modificările de personalitate în cazul defunctei Maria Stoianova au apărut cu mulți ani înainte de semnarea actului în litigiu - xxxxx, pe fundalul de xxxxx care au dus la modificări xxxxx - „xxxxx” prin concurs de boli somatice de personalitate, că xxxxx poate începe chiar la vârsta de 30 ani, caz rar dar se găsește, la rudele de gradul I până la 45 % - probabilitate, aceasta este varianta precoce și a doua variantă este debut întârziat ori tardiv după 65 de ani. La 25 iulie 1994 când a fost întocmit testamentul, mama sa avea vârsta de 74 ani.

Reclamanta consideră că aceste circumstanțe care au fost constatate de către instanța de judecată, confirmă faptul că maladiile de care suferea Maria Stoianova au putut influența la discernământul ei și la semnarea testamentului nr. 5-735 din 25 iulie 1994. Or, modificările de personalitate au apărut încă în anul 1986, fapt ce puteau fi cauzate de fazele incipiente a bolii xxxxx, având în vedere vârsta și xxxxx menționate în raportul de expertiză medico-legală.

Reclamanta a menționat că din cauza tulburărilor de personalitate Maria Stoianova nu era în stare să conștientizeze și să dirijeze acțiunile sale, fapt care pune la îndoială legalitatea testamentului semnat de ea.

Reclamanta a solicitat declararea nulității testamentului nr. 5-735 din 25 iulie 1994, prin care Maria Stoianov a testat toată averea sa și anume casa de locuit, situată în mun. xxxxx, str. xxxxx (în prezent mun. xxxxx, str. xxxxx) lui Stoianov Dmitri, Piotr Stoianov și Tatianeii Kiron în părți egale.

Prin hotărârea din 18 iunie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă acțiunea depusă de Natalia Mîșegrebova și a fost declarat nul testamentul nr. 5-735 din 25 iulie 1994, autentificat de notarul Natalia Malîșenko, prin care Maria Stoianov a testat toată averea sa și anume casa de locuit, situată în mun. xxxxx, str. xxxxx (în prezent mun. xxxxx, str. xxxxx) lui Dmitri Stoianov, Piotr Stoianov și Tatianeii Kiron (f.d. 194, 200-203, vol. I).

Prin decizia din 27 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Dmitri Stoianov și a fost menținută hotărârea din 18 iunie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 51-59, vol. II).

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a statuat că prima instanță întemeiat a aplicat legea care era în vigoare la momentul apariției situației juridice în cauza dată și anume Codul Civil în redacția Legii din 26 decembrie 1964.

De asemenea, instanța de apel a conchis că instanța de fond corect a constatat existența temeiurilor de fapt și de drept pentru declararea nulității testamentului nr. 5-735, din 25 iulie 1994, autentificat de notarul de stat Natalia I. Malîșenco.

Or, la caz, s-a constatat că la momentul semnării lui, testatoarea Maria Stoianov nu avea capacitate de exercițiu, nu-și dădea seama de caracterul acțiunilor sale și de consecințele acestora. Maria Stoianova, de 74 ani, avea dereglări psihice ce țin de memorie, gândire, tonul emoțional, comportament,

care i-au afectat capacitatea de exercițiu și discernământ la momentul semnării testamentului din 25 iulie 1994.

În circumstanțele descrise, instanța de apel a menționat că instanța de fond corect a declarat nul testamentul în litigiu, or la întocmirea testamentului din 25 iulie 1994 defuncta Maria Stoianova nu și-a exprimat consimțământul, discernământul său, capacitatea de a-și exprima voința în mod liber pentru întocmirea acestui act ce urmează să producă efecte juridice.

Mai mult ca atât, instanța de apel a decelat că nu poate fi pus la îndoială faptul că Maria Stoianova suferea de tulburări psihice, or acest fapt a fost constatat și prin hotărârea din 24 decembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, prin care a fost declarat nul testamentul nr. 583 din 03 august 2006, autentificat de către notarul Moraru Natalia, prin care Maria Stoianova a testat toată averea sa și anume casa de locuit din mun. xxxxx, str. xxxxx, lui Dumitru Stoianov și Raisei Stoianova.

În final, instanța de apel a relevat că instanța de fond justificat a respins argumentul pîrîtului Dmitri Stoianov precum că Natalia Mîșegrobova a solicitat declararea nulității testamentului nr. 5-735 din 25 iulie 1994, cu omiterea termenului de prescripție, adică peste 22 de ani, fără a solicita restabilirea termenului de prescripție, or nulitatea absolută este imprescriptibilă, respectiv nu este necesar solicitarea repunerii în termen.

La 15 octombrie 2019 Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin a declarat recurs împotriva deciziei din 27 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 27 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, încheierii din 04 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de recuzare a completului de judecată și hotărârii primei instanțe din 18 iunie 2018 și, emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii sau remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs, recurentul Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin a indicat că, deoarece completul de judecată compus din magistrații I. Țurcan, I. Cotruță și N. Simciuc, a admis deja o ilegalitate față de el, lezându-i-i dreptul de acces la justiție, și-a exercitat dreptul de a înainta recuzare acestor judecători, însă prin încheierea din 04 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, aceasta a fost respinsă. Consideră că această încheiere este neîntemeiată și urmează a fi casată.

Recurentul a invocat că contract prevederilor art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate în cererea de apel.

Recurentul a notat că în cazul declarării nulității actului juridic în legătură cu faptul că a fost încheiat de o persoană incapabilă trebuia să existe o hotărâre a instanței de judecată privind declararea incapacității persoanei, pronunțată anterior încheierii actului juridic lovit de nulitate, ceea ce în prezenta speță nu există. Mai mult ca atât, reclamanta Natalia Mîșegrobova nici nu a solicitat ca Maria Stoianov să fie recunoscută incapabilă.

Recurentul a reiterat că Natalia Mîșegrobova a solicitat declararea nulă a testamentului nr. 5735 din 25 iulie 1994 (peste 22 de ani), cu omiterea termenului de prescripție fără a solicita repunerea în termen. Prin urmare, acțiunea este tardivă.

Recurentul a relevat că la efectuarea raportului de expertiză medico-legală nr. 277 din 16 ianuarie 2018, au participat aceeași experți ca au întocmit și raportul de expertiză nr. 265 din 09 septembrie 2013, iar concluziile lor se bazează pe raportul din 01 decembrie 2009 care nu a fost examinat în cadrul acestei expertize.

Recurentul a precizat că instanța de apel nu s-a expus asupra cererii cu privire la audierea experților.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expeditată în adresa părților la proces la 01 august 2019 (60, 61, vol. II), însă lipsește dovada legală de recepționare a acesteia de către recurent.

Totodată, în cererea de recurs, recurentul a menționat că aceasta a fost recepționată la 05 octombrie 2019.

Din acest motiv, Colegiul consideră că recursul din 15 octombrie 2019 este declarat în termen.

La 15 noiembrie 2019, în adresa intimatei Natalia Mișegrobova a fost expeditată copia recursului declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin (f.d. 83, vol. II).

La 17 decembrie 2019 Natalia Mișegrobova a depus referință la recursul declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

Intimata Tatianeii Kiron nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că, normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Respectiv, instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs, cu temeiurile prevăzute la art. 432 Codul de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin, se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Subsidiar, se menționează că, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv, numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Din recursul declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO, în jurisprudența sa, a constatat că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare, depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective. Trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile, care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei hotărâre din 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1-1 1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 Cod de procedură civilă și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului se plasează pe pagina web a Curții Supreme de Justiție la data emiterii și se transmite tuturor participanților la proces și reprezentanților acestora.

În asemenea circumstanțe, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Dmitri Stoianov, reprezentat de avocatul Valeriu Pelin împotriva deciziei din 27 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și încheierii din 04 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Mîșegrebova împotriva lui Dmitri Stoianov și Tatiane Kiron cu privire la declararea nulității testamentului.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan